



MALATYA TİCARET BORSASI ÖRF ADET VE TEAMÜLLER



MALATYA TİCARET BORSASI ÖRF ADET VE TEAMÜLLER

Madde 1- Borsalar, mesleki disiplin, ahlak ve dayanışmayı korumak, mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmesini ve borsa gayelerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla belli bir meslek grubuna veya tüm üyelere yönelik olarak gerekli gördükleri bütün konularda, özellikle; borsaya dâhil maddelerin alım ve satım usulleri, mal ve hizmet arzında sağlık kurallarına uyulması, ölçü ve tartı aletlerinin hilesiz şekilde kullanılması, hileli, karışık, kalitesiz veya standartlara aykırı mal üretilmemesi ve satılmaması gibi halkın sağlık ve iktisadi menfaatlerini ilgilendiren konularda kararlar alacağından,

Kuru kayısı, kayısı çekirdek içi, hububat, bakliyat ve canlı hayvanla ilgili kalite, sınıflama, boylama ile fire, rutubet ve fermente toleransları aşağıda çıkartılmıştır.

Madde 2 – Kuru Kayısı; Sınıflandırma

- a) Natürel kuru kayısı, (Güneşte kurutulmuş)
- b) Kükürtlelenmiş kuru kayısı
- c) Organik kuru kayısı

Madde 3 – Natürel Kuru Kayısı; İçerisine yabancı madde almamış doğrudan doğruya güneşe serilip kurutulan kayısıdır. Güneşte kurutulan kayısı kararır, kurutma ve saklanma sırasın da böceklenebilir. Havanın serin gittiği zamanlarda sergi yerinde ekşime ve küflenme yapıp, kuruması uzun sürer. Dayanma ömrü kükürtlelenmiş kayısıya göre kısa olduğundan talebe göre alım satım yapılmalı, satış öncesi yıkama yapılmaması önemlidir. Borsamız aracılığıyla alivre satış yapılması durumunda malın kalitesine yansıtacağı gibi, alıcı ve satıcı arasındaki akitler eksiksiz yerine gelmesi sağlanacaktır.

Madde 4 – Kükürtlelenmiş kuru kayısı; ABD ve Avustralya gibi kuru kayısı üretimi 1-2 bin ton gibi oldukça düşük olan ülkelerde kuru kayısıda izin verilen kalıntı kükürt miktarı 3000 ppm iken, Türkiye gibi 100-150 bin ton kuru kayısı üretimine sahip bir ülkenin Gıda Kodeksinde kalıntı kükürt miktarının 2000 ppm ile sınırlandırılmasının pratikte uygulanması mümkün değildir. Zaten bu standarda uyulmamaktadır. Revize edilen TSE 485 Kuru Kayısı Standardında 2000 ppm olarak belirtilen maksimum kalıntı kükürt miktarının 2500 ppm'e çıkarılması uygun olacağı kanaatini taşımaktayız. Kayısıya 2000 ppm kükürt uygulanması durumunda; kayısaların yek-

kükürt absorbe etmesi gibi faktörler yüzünden sıkıntılar oluşmaktadır. Gerek ihracatçı gerek çiftçi bu durumdan zarar görmektedir. Etiket üzerinde alerjen ibaresi ve kükürt oranı yazıldığı için 2000 - 2500 aralığı üretici ve ihracatçılar için daha uygun olacaktır.

Madde 5 – Organik kuru kayısı; Organik tarım kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak üretilmiş ve sertifikalandırılmış kuru kayısıdır. Yoğun ilaç ve gübre kullanımına karşı tarımın sürdürülebilirliği için organik tarımın önemi son yıllarda daha da artmıştır. Pazarlarda organik ürünler artmaya başlamıştır ve 'natürel' kayısı kimi zaman 'organik' diye piyasaya sunulmaktadır. Bu yanlış anlaşılmayı önlemek için yukarıda belirttiğimiz tanım eklenmiştir.

Madde 6 – Bozuk Kuru Kayısı; Kendine özgü renk, tat ve kokusunu yitirmiş kuru kayısıdır.

Madde 7 – Hasarlı Kuru Kayısı; Böcek ve diğer zararlılar tarafından veya fiziki tesirlerle çıplak gözle görülecek kadar yenmiş, delinmiş, yırtılmış kuru kayısıdır.



Madde 8 – Fermente Olmuş Kuru Kayısı; Tat, koku ve karakteristik görünüşünü fermantasyon etkisi ile belirgin şekilde değiştirmiş olan kuru kayısıdır.

Madde 9 – Küflenmiş Kuru Kayısı; Çıplak gözle görülecek kadar mantar miselleri bulunan kuru kayısıdır.

Madde 10 – Vuruk Kuru Kayısı; Her hangi bir sebeple bir veya birkaç yerinde belirli sertlik veya çilden başka leke bulunan kuru kayısıdır.

Madde 11 – Çilli Kuru Kayısı; Çağala döneminde yağışların fazla olmasıyla oluşan mantarlardan meydana gelen ve kendi renginden koyu renkteki çapı 1mm'den büyük çilleri taşıyan meyvedir.

Madde 12 – Kesik Kuru Kayısı; 1/10'undan fazlası kesilme sebebi ile bozulmuş olan kuru kayısıdır.

Madde 13 – Yabancı Madde; Kuru kayısı içinde bulunan kendinden başka her türlü maddedir.

Madde 14 – Kirli Kuru Kayısı; Üzerinde çıplak gözle görülebilir kum, mil ve buna benzer kir bulunan kuru kayısıdır.

Madde 15 – Natürel, Organik ve kükürtlenmiş kuru kayısılar Ekstra, 1.Kalite, 2.Kalite ve Endüstriyel olmak üzere dört sınıfa, 1 kg'daki tane sayısına göre Jumbo ve 1 den 8'e kadar numaralandırılarak boylara ayrılır.

Madde 16 – Kuru kayısıda ki tolerans endüstriyel kayısılar dışında üretici – tüccar, tüccar – ihracatçı, ihracatçı – ithalatçı arasında farklılık gösterebilir. Örneğin üretici ve tüccar arasındaki alım satımlarda kirlilik toleransı kg'da %10 'a kadar kabul görebilir ancak, ihracatçı ile ithalatçı arasındaki alım satımlarda bu oran % 5 geçmemeli hatta sıfır düzeyinde olmalıdır. Normal istatistik rakamlar madde 17'de gösterilmektedir.

Madde 17 –Kuru kayısıların sınıf toleransı (En çok 1 kg'da % olarak belirtilmiştir.)

SINIFLAR	BOZUK	FERMENTE	KÜFLENMİŞ	VURUK	ÇİLLİ	YABANCI M.	KESİK	HASARLI	KİRLİ
EKSTRA	1	1	1	5	3	0,5	1	1	2
1.KALİTE	1	3	1	8	5	0,75	3	2	5
2.KALİTE	2	5	1	10	10	1	5	4	8

Madde 18 – Kuru kayısıda kükürt dioksit miktarı %02 - %02,5. ppm'i, nem oranı ise %25'i geçmemelidir. Kuru Kayısının sevk firesi ve depo muhafazasında süreye bağlı olarak rutubet kaybından meydana gelen azalma fireleri göz önünde bulundurulmalıdır.

NEVİ	NAKLİYE FİRESİ %	MUHAFAZA FİRESİ %	PERAKENDE FİRESİ %
KURU KAYISI	1	2	3

Madde 19 – Canlı Hayvan;

Taze Koyun, Kuzu Sığır ve Dana Etləri dükkana gelişinden satışa kadar geçen sürede bekletilmesi ve işlenmesinden dolayı %3-6 civarında fire ve zayıat verir.

NEVI	FIRE %
KOYUN	5
KUZU	3
SİĞİR	8
DANA	8

Fire düşüldükten sonra; kesimi yapılan küçük ve büyük baş hayvanların randıman nispetleri aşağıdaki şekildedir.

NEVI	ORTALAMA RANDIMAN %
KUZU	42-45
KEÇİ	38-40
DANA	45-50
SİĞİR	43-46

Kasap dükkânlarında satılan Dana, Tosun İnek etlerinin mevsim ve kalitelerine göre kemiksiz satılması halinde % 20-35 arasında kemik payı çıkarır ki, net olarak %65-80 nispetinde et kalır.

Madde 20 – Hububat ve Bakliyat

Hububat ve bakliyat alım ve satımları genelde dökme yapıldığından bunların firesi, kantar farkı, sevk firesi ve depo muhafazasında süreye bağlı olarak rutubet kaybından meydana gelen azalma fireleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu nedenle,

- Kantar tartı farkından mütevellit % 2-4
- Sevk zayıatından mütevellit % 5
- Depo firesi süreye bağlı olarak rutubet kaybından % 1 – 3 arası olabilir.

Madde 21 – Bakliyat sınıfına giren mallar elekten geçirilerek boylandırma yapılabilir.

Madde 22 – Hububat ve Bakliyat alım satımları yağışlı havalarda yapılmamalı, ıslanma

Neticesi filizlenmiş veya bitlenmiş kısım hasar addedilir. Yine fire denince rutubetten hasıl olan eksilme anlaşılır.

Madde 23 – Hububat çeşitleri depoda bir sene beklediği takdirde vereceği fire miktarı toplama ve muhafaza şartlarına bağlı olarak %2 fire verir.

Madde 24 – Bütün mamullerin tartımı esnasında çuvalı ise, naylon çuvalardan 100 gr, pamuklu bez çuvalardan 300 gr, telis olarak tabir edilen kıl çuvalardan ise 500 gr dara kesilir.

Madde 25 – Alıcı ve satıcı arasında aksine anlaşma yoksa nakliye ve hamaliye masrafı kantara kadar satıcıya, kantardan sonra alıcıya aittir. Bu aşamalarda doğacak zarar ve ziyanlarda aynı aşamadaki taraflara aittir.

Madde 26 – Kayısı Çekirdek içi;

Kayısı çekirdeği acı ve tatlı olmak üzere iki ye ayrılır. Acı çekirdek içi eczacılıkta ve Kimya sanayi de kullanıldığı için ekonomik değeri daha yüksektir. Ancak meyvesinin kurutmalık olarak değerlendirilmemesi nedeniyle az olmakta ve problem yaşamamaktadır.

Çekirdek içinde aranan özellik nem oranı, kırık miktarı ve yabancı maddedir. Rutubet oranı %6'yı ve SO2 miktarı 2000ppm'i geçmemelidir. Tatlı kayısı çekirdeği içi veya ambalajları, işleme yerlerinde, depolarda, taşıtlarda rutubetli ve fena koku yayan veya bunları kirleten maddelerle bir arada bulundurulmamalıdır.

Madde 27 – Kayısı çekirdeği içi 100 gr da ki adet sayısına göre boylara ayrılır. Buna göre

Büyük En Çok 200

Orta 201 – 300

Küçük 301 den çok olandır.

Kırık oranı % 3'ü, yabancı madde oranı % 1'i Nem Oranı % 6'yı Geçmemelidir. Buna göre çekirdek toleransı 1 – 3 – 6 ' dır.

Kayısı Çekirdeği sevk firesi ve depo muhafazasında süreye bağlı olarak rutubet kaybından meydana gelen azalma fireleri göz önünde bulundurulmalıdır.

NEVİ	NAKLİYE FİRESİ %	MUHAFAZA FİRESİ %
KAYISI ÇEKİRDEĞİ	0,5	2

Madde 28 – Tescil sorumluluğu; Borsa içinde ve dışında yapılan alım ve satımların tescillerinden taraflar ve borsa aracıları müştereken sorumludurlar. Tescil ücreti beyannamede aksine kayıt olmadıkça satıcıya aittir. Aynı muamele için yalnız bir taraftan tescil ücreti alınır.

Madde 29 – Borsa dışındaki Pazar yerlerinde müstahsilden mal mubayaa eden tüccarlar ve ihracatçıların, o muameleye ait borsa ücretini, müstahsile ödeyeceği mal bedelinden kesmesi ve muamelenin bu kimseler tarafından borsaya tescil ettirilmesi kanun ve yönetmenlik gereği olduğundan, borsa tescil ücreti kesilmediği yolda vuku bulacak itirazlar nazarı itibara alınmayacak o muameleye ait tescil ücreti alıcıdan tahsil edilecektir.

Madde 30 – Borsamız aynı çalışma alanı içindeki borsalarla ahlaki kurallar içerisinde bulunarak yapacağı muamelelerde malın kotasyon listesinde olmasına ve özellikle menşesine bakacak aksi hareket eden borsalara itiraz edecektir.

Madde 31 – Borsamız Alıcı ve satıcı arasındaki ihtilaflarda hakem durumundadır. Meslek grubuna göre doğacak anlaşmazlıklar o grubun hakem heyeti tarafından oluşturulacak üç kişiden oluşan hakem heyeti tarafından çözümlenecektir.

Madde 32 – Borsamız kantarlarında yapılan tartım sonrası oluşacak küçük boyutlarda ki anlaşmazlıklar görevli kantar memuru tarafından çözüme kavuşturulmaya çalışacak çözemediği konuları Yönetim Kuruluna açıklayıcı bir yazı ile bildirecektir.

Madde 33 – Çuvallı ambalaj ve numune üzerine yapılan alım satımlarda doğacak anlaşmazlıkta numune esas alınacaktır.

Madde 34 – Borsamız tarafından tespit edilen bu örf adet kaideleri, borsamız faaliyet sahasındaki tüm üyelerimizi kapsar.